

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 9011 Dep
0030 OSLO

Vår referanse
14/00448-3

Dato
22. september 2014

Høringsuttalelse - forslag til endringer i tannhelsetjenesteloven og forslag til forskrift om plikt til å føre atskilte regnskaper mv.

Innledende kommentarer

Den norske tannlegeforening (heretter «NTF») viser til Helse- og omsorgsdepartementet brev av 20. juni d.å., hvor departementet ber om høringsmerknader til forslag til endringer i tannhelsetjenesteloven og forslag til forskrift om plikt til å føre atskilte regnskaper mv. (heretter «forskriften»).

NTF er ubetinget positive til at departementet med endringsforslagene treffer tiltak som bidrar til å sikre at offentlige midler ikke brukes til å gi den fylkeskommunale tannhelsetjenesten en fordel som kan virke konkurransevridende ift. private tjenestetilbydere. Å pålegge fylkeskommunene en plikt til å etablere regnskapsmessige skiller mellom de ulike delene av den fylkeskommunale tannhelsevirksomheten synes å være et formålstjenlig tiltak i denne sammenheng. Dersom forslagene vedtas og praktiseres i henhold til intensjonen, antar NTF at dette vil medføre ordnede og gjennomsiktede forhold, hvilket vil være positivt for de ulike pasientgruppene og også for NTFs medlemmer både i offentlig og i privat sektor.

NTF er også positive til at departementets forslag ikke innebærer noen innsnevring av fylkeskommunenes adgang til å yte tannhelsetjenester til betalende pasienter i områder av fylkene der det er et fungerende marked for slike tjenester og tjenesteytingen foregår i konkurranse med private tjenesteytere. Det legges på denne måten til rette for økt konkurranse i dette markedet, noe som igjen vil være til forbrukernes beste. Denne muligheten for å levere tjenester til andre enn de prioriterte gruppene vil også bidra til at tannleger i den offentlige tannhelsetjenesten får mulighet til å opprettholde og utvikle sin faglige bredde og kompetanse, noe som også vil være positivt for rekrutteringen av tannleger til den offentlige tannhelsetjenesten.

Fylkeskommunens ansvar å sikre at regelverket er oppfylt

Departementet sier i høringsnotatet (side 5) at det er fylkeskommunen selv som er ansvarlig for å undersøke lovligheten av finansieringen av sin økonomiske aktivitet i lys av den lokale markedssituasjonen for tannhelsetjenester i de ulike områdene i fylket. Videre har departementet i forskriften § 1 benyttet begrepet «bidra» for å understreke at det er fylkeskommunen selv som må sikre at kryssubsidiering faktisk ikke forekommer (side 22). Etter NTFs oppfatning bør denne presiseringen av fylkeskommunenes ansvar fremgå uttrykkelig både av tannhelsetjenesteloven § 5-3 og av forskriften § 1 slik at ansvarsforholdene tydeliggjøres i størst mulig grad.

Ikke-fungerende marked – Tjenester av allmenn økonomisk betydning

NTF synes det er positivt at departementet i lovforslaget tydeliggjør det samfunnsoppdrag fylkeskommunene har for å yte tannhelsetjenester til voksne pasienter mot betaling i områder av fylket hvor det kan være behov for offentlig subsidierte tjenester som følge av mangel på private tjenestetilbydere, jf. tilføyselsen i ny § 1-3 tredje ledd i tannhelsetjenesteloven. Lovforslaget medfører dermed en viktig styrking av pasientenes rettigheter i tynt befolkede utkantområder hvor det er mangel på private tjenestetilbud.

Departementet viser i høringsbrevet (side 21) til at formuleringen i tannhelsetjenesteloven § 1-3 er valgt for å understreke at det er fylkeskommunen selv *med egne ansatte* som må utføre tjenestene for å oppfylle sørge for ansvaret for tilgjengelige tannhelsetjenester til den voksne (betalende) delen av befolkningen. NTF stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig at fylkeskommunen dermed synes å være avskåret fra å kjøpe disse tjenestene fra andre aktører i markedet, dersom dette er det mest praktiske alternativet for den enkelte fylkeskommune.

Departementets forslag innebærer videre at det overlates til hver enkelt fylkeskommune å definere de ulike delene av sin virksomhet. Fylkeskommunene må selv ta stilling til om det er områder i fylket der det ikke er et fungerende marked for tannhelsetjenester. Hvilke vurderingskriterier som det særlig skal legges vekt på i denne sammenheng angis i forskriften § 2. NTF er imidlertid ikke sikker på om kriteriene som er oppstilt for å avgjøre hvilke deler av markedet som ikke fungerer gir tilstrekkelig veiledning for fylkeskommunene.

Av høringsnotatet (side 25) fremgår også at vurderingen av om et marked er ikke-fungerende vil være dynamisk i sin karakter. Det vises til følgende uttalelse fra departementet: *«Dersom flere private tjenesteytere etablerer seg i et område og det oppstår et marked med en konkurransesituasjon, vil tannhelsetjenester som i dag kan karakteriseres som tjenester av allmenn økonomisk betydning i det aktuelle området, kunne endre karakter til virksomhet av ren kommersiell karakter. Motsatt vil nedlegginger av eksisterende private praksiser i et område kunne dreie fylkeskommunens tjenesteyting mer over mot å få karakter av tjenester av allmenn økonomisk betydning. Slike forhold tilsier at en detaljert avgrensning av det geografiske virkeområdet for tjenesteytingen egner seg dårlig for regulering på nasjonalt lov- eller forskriftsnivå.»*. På denne bakgrunn etterlyser NTF en nærmere beskrivelse fra departementet av hvilke konsekvenser forpliktelsen til å foreta en slik dynamisk vurdering medfører for den enkelte fylkeskommune og dens mulighet til å yte tannhelsetjenester til subsidierte priser i en tidsbegrenset periode.

Av forskriften § 6 fremgår også at kompensasjon for utgifter til tannhelsetjenestens virksomhet i områder uten et fungerende marked («tjenester av allmenn økonomisk betydning») ikke må overstige det som er nødvendig for å dekke utgiftene ved tjenesteytingen, inkludert en rimelig fortjeneste. Som nevnt i høringsnotatet inneholder EU-kommisjonens beslutning 2012/21/EU detaljerte bestemmelser med ulike alternativer til hvordan en «rimelig fortjeneste» kan beregnes. Departementet anser det imidlertid ikke som hensiktsmessig å gi en nærmere regulering av dette i forskriften. Kommisjonsbeslutningen er gjennomført i norsk rett ved forskrift om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte av 14. november 2008 nr. 1213. Det EØS-rettslige regelverket på dette området kan likevel være vanskelig tilgjengelig. NTF mener derfor at det ville vært en fordel om de av bestemmelsene i nevnte kommisjonsbeslutning som forklarer innholdet i begrepet «rimelig fortjeneste» gjengis i forskriften, evt. i kommentarer til forskriften.

Annen potensiell støtteproblematikk

Departementets endringsforslag omfatter kun den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Departementet har ikke vist til at utfordringene knyttet til krysssubsidiering også er aktuelle for tannhelsetjenestens ulike kompetansesentre, siden disse også konkurrerer i det frie markedet. Etter NTFs oppfatning bør det presiseres at de samme kravene som stilles til separat regnskapsføring også gjelder for disse kompetansesentrene og oppfordrer departementet til å gjøre dette.

NTF etterlyser også en vurdering fra departementet av om krysssubsidiering vil være en relevant problemstilling ift. pasientbehandling som ikke gjøres i undervisningsøyemed på de ulike odontologiske lærestedene. Også disse leverer tjenester til voksne betalende pasienter i et konkurranseutsatt marked. NTF ber derfor om at departementet adresserer denne problemstillingen og eventuelt iverksetter tiltak for å hindre krysssubsidiering også i denne delen av markedet.

Departementet uttaler i høringsnotatet (side 4) at endringsforslagene kun regulerer situasjonen der fylkeskommunen selv yter tannhelsetjenester, dvs. med egne ansatte, men at fylkeskommunen står fritt til å organisere tjenesteytingen slik den selv finner hensiktsmessig, f.eks. ved å inngå avtaler med private tannleger om å utføre tannbehandling på vegne av fylkeskommunen. Sistnevnte tilfeller faller imidlertid utenfor rammen av forslagene i høringsnotatet. Etter NTFs vurdering er det viktig at det treffes tiltak for å sikre at EØS-avtalens forbud mot offentlig støtte også overholdes i de tilfeller fylkeskommunene ikke selv yter tannhelsetjenester, men i stedet inngår avtaler med privatpraktiserende tannleger om å utføre tannbehandling på vegne av fylkeskommunene. Det samme gjelder dersom disse leier offentlig eide behandlingslokaler eller der hvor offentlig ansatte tannleger driver privat næringsvirksomhet fra den offentlige tannhelsetjenestens lokaler.

Denne uttalelsen er behandlet i og godkjent av NTFs hovedstyre.

Med vennlig hilsen

Den norske tannlegeforening

Richard Næss

generalsekretær